

B.A. (PART – 1) (SEMESTER - II)
मराठी आवश्यक (CGE – II) (PEPAR – B)
आवश्यक अनुषंगिक निवड शब्दसंहिता
SUB. CODE : 71254

प्रश्नसंच

एकूण गुण : ५०

प्र.१) योग्य पर्याय निवडा.

(पुढील ५० प्रश्नांपैकी १० प्रश्न विचारले जातील) (१० गुण)

- १) पंढरीला जाऊन पांडुरंगाच्या चरणावर काय ठेवावे असे संत नामदेव म्हणतात ?
अ) नारळ
ब) दक्षिणा
क) कायावाचामन
ड) पुष्प
- २) पंढरीला जाऊन काय करावे असे संत नामदेव 'पंढरीस जावे' या अभंगात म्हणतात ?
अ) जीवनमुक्त व्हावे
ब) आरती करावी
क) अंघोळ करावी
ड) भजन करावे
- ३) पंढरीस जाऊन काय बघावे असे संत नामदेव म्हणतात ?
अ) श्रीमुख
ब) यात्रा
क) चंद्रभागा नदी
ड) वाळवंट
- ४) आपण विठ्ठलदर्शनासाठी मंदिराच्या दारात आलो पण आता परत जात आहोत असे संत नामदेव का म्हणतात ?
अ) कारण देव देवळात नाही.
ब) कारण बडव्यांनी त्यांना हाकलून दिले आहे.
क) कारण देव पतितपावन नाही.
ड) कारण देवळाचे दार बंद आहे.

- १३) “सर्वांचा आहे एक धनी | त्याचे भय मनी | धरा सर्व |” असे महात्मा फुले ‘मानवाचा धर्म एक’ मध्ये म्हणतात.
- अ) धर्म **ब) निर्मिक**
क) आनंद **ड) जिव्हाळा**
- १४) आपण कोणती भिक्षा मागतो असे म. फुले ‘मानवाचा धर्म एक’ मध्ये म्हणतात ?
- अ) सुखसोईसाठी गरगर फेरे **ब) तृणवृक्षभार पाळी**
क) सर्व सुखी व्हावे **ड) न्यायाने उपभोग घ्या**
- १५) महात्मा फुले यांनी खालीलपैकी कोणत्या समाजाची स्थापना केली ?
- अ) आर्य समाज **ब) प्रार्थना समाज**
क) ब्राम्हो समाज **ड) सत्यशोधक समाज**
- १६) आपण जर सत्याने वागलो तर काय होते असे महात्मा फुले म्हणतात?
- अ) अरिष्टे पळतात** **ब) संकटे येतात**
क) दुःख होते **ड) नुकसान होते**
- १७) ‘धीर’ ही कविता पुढीलपैकी कोणाची आहे ?
- अ) कवी यशवंत **ब) महात्मा फुले**
क) संत नामदेव **ड) अनंत फंदी**
- १८) यशवंत कोण होतात असे महात्मा फुले ‘धीर’ या कवितेत म्हणतात?
- अ) जे सर्वांना सुख देतात ते**
ब) ज्यांचे मन स्वच्छ आहे ते
क) ज्यांच्या हृदयात धीर आहे ते
ड) ज्यांचे चित्त स्वस्थ आहे ते
- १९) हिरव्या तृणांच्या गालिच्यावर कोण खेळत होते असे बालकवी ‘फुलराणी’ या कवितेत म्हणतात ?
- अ) संध्यावात **ब) फुलराणी**
क) रविकर **ड) रजनी**

- २०) हर्षनिर्भरा अवनी कशाचे वस्त्र लेवून नटली आहे असे बालकवी 'फुलराणी' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) शुभ्र धुक्याचे
ब) प्रेमाचे
क) लाल सवर्णी
ड) गुलाबी फेटा
- २१) फुलराणीच्या लग्नासाठी सनई कोण वाजवत आहे असे बालकवी 'फुलराणी' कवितेत म्हणतात ?
- अ) कोकीळ
ब) मोर
क) मारुतराणा
ड) भारद्वाज
- २२) फुलराणीच्या लग्नासाठी नवरदेव कोण आहे असे बालकवी 'फुलराणी' कवितेत म्हणतात ?
- अ) संध्यावात
ब) मारुतराणा
क) आकाश
ड) रविकर
- २३) 'बालकवी' यांचे पूर्ण नाव खालीलपैकी कोणते आहे ?
- अ) बाळ गंगाधर टिळक
ब) त्र्यंबक बापुजी ठोंबरे
क) कृष्णाजी केशव दामले
ड) विंदा करंदीकर
- २४) 'अप्सरांचे गाणे' या कवितेत कोणाच्या स्नानाची वेळ झाली आहे असे बालकवी म्हणतात ?
- अ) सुमनांच्या
ब) मेघांच्या
क) अप्सरांच्या
ड) जलकाणिकांच्या
- २५) ताजी रसगंगा कोठे भरली आहे असे बालकवी 'अप्सरांचे गाणे' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) सुमनांच्या गर्भात
ब) गोड सुवासात
क) गर्द दाट झाडी
ड) सुमनांच्या परागात
- २६) आक्रोश ऐकू येऊ नये म्हणून कानात काय घालावे असे कवी विंदा करंदीकर 'माझ्या मना बन दगड' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) बोटे
ब) शिसे
क) दगड
ड) तेल

- २७) कोणते पाणी पिऊन जगणे शक्य नाही असे कवी विंदा करंदीकर 'माझ्या मना बन दगड' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) नदीचे खारे
ब) समुद्राचे खारे
क) विहिरीचे खारे
ड) गालावरचे खारे
- २८) 'माझ्या मना बन दगड' ही कविता पुढीलपैकी कोणाची आहे ?
- अ) विंदा करंदीकर
ब) एकनाथ पाटील
क) प्रज्ञा पवार
ड) वाहरू सोनवणे
- २९) पत्नीच्या पोतेच्याने कोणती गोष्ट लाल होते असे कवी विंदा करंदीकर 'झपताल' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) म्हातारी चूल
ब) शेगडी
क) नवी चूल
ड) तवा
- ३०) पत्नीच्या पायामध्ये काय लुडबुडत असतात असे कवी विंदा करंदीकर 'झपताल' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) पतीचे विचार
ब) मुलांचे विचार
क) पतीची स्वप्ने
ड) मुलांची स्वप्ने
- ३१) आपली पत्नी भाविष्याकरिता कोण असते असे कवी विंदा करंदीकर 'झपताल' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) सहिंता
ब) यक्षिणी
क) पक्षिणी
ड) सुहासिनी
- ३२) आपली गोधड कशाने भिजत गेली असे कवी 'गोधड' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) पावसाने
ब) अश्रूंनी
क) चिखलाने
ड) रंगाने
- ३३) पुढीलपैकी कोणती कविता वाहरू सोनवणे यांची आहे ?
- अ) झपताल
ब) गोधड
क) आग आणि फुफाटा
ड) शोधयात्रा

- ३४) आपल्या गोधडीचा आंबट वास आपल्याला कशाची आठवण करून देत राहिला असे कवी 'गोधड' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) पूर्वजांच्या सुखाची
ब) वडिलांच्या दुःखांची
क) पूर्वजांच्या दुःखांची
ड) आजीच्या सावलीची
- ३५) 'चळवळ' म्हणजे काय नव्हे असे कवी वाहरू सोनवणे 'चळवळ म्हणजे' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) विकसित प्रवाह
ब) मोर्चा
क) दोन पाच दिवसांची जत्रा
ड) झरा
- ३६) 'चळवळ' म्हणजे काय आहे असे वाहरू सोनवणे 'चळवळ म्हणजे' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) विकसित प्रवाह
ब) दोन पाच दिवसांची जत्रा
क) नदीला आलेला पूर
ड) आटलेला झरा
- ३७) चळवळीचा प्रवाह कुठल्या दिशेने जातो असे कवी वाहरू सोनवणे 'चळवळ म्हणजे' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) उत्तराच्या
ब) असमतोल महासागराच्या
क) वळणाच्या
ड) समतोल महासागराच्या
- ३८) त्याला सतत काय सिद्ध करायचं आहे असे प्रजा दया पवार 'माणसासारखा माणूस असूनही' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) स्वतःचं कर्तृत्व
ब) स्वतःचं पौरुषत्व
क) तिची सत्वपरीक्षा
ड) तिचं स्त्रीपण
- ३९) त्याने घरात काय लटकावले आहे असे प्रजा दया पवार 'माणसासारखा माणूस असूनही' या कवितेत म्हणतात ?
- अ) त्याची पारितोषिके
ब) महामानवांच्या प्रतिमा
क) स्व-प्रतिमा
ड) कॅलेंडर
- ४०) माणसासारखा माणूस असूनही त्याला कशाची किंमत मोजावी लागते असे प्रजा दया पवार म्हणतात ?
- अ) पुरुष असल्याची
ब) पुरोगामी पुरुषाची
क) पाकुळलेल्या देहमनाची
ड) दुःखाची

- ४१) 'आग आणि फुफाटा' ही कविता पुढीलपैकी कोणाची आहे ?
 अ) वाहरू सोनवणे
 ब) एकनाथ पाटील
 क) प्रजा दया पवार
 ड) विंदा करंदीकर
- ४२) भाषेला कोणते दोन पर्याय आहेत असे प्रजा दया पवार म्हणतात ?
 अ) आग आणि फुफाटा
 ब) गाव आणि शहर
 क) जिंकू किंवा मरू
 ड) केंद्र आणि परीघ
- ४३) सगळ्याच मिथ्यकथात काय मिसळले असे प्रजा दया पवार 'आग आणि फुफाटा' या कवितेत म्हणतात ?
 अ) भूतदया
 ब) प्रेमभाव
 क) समर्पित भाव
 ड) अंधश्रद्धा
- ४४) आपण कशापासून तुटलो आहोत असे एकनाथ पाटील म्हणता ?
 अ) समाजापासून
 ब) राजकारणापासून
 क) शहरापासून
 ड) गावापासून
- ४५) शहरातली चौकट कशी आहे असे कवी एकनाथ पाटील 'शहर: एक उदास पोकळी' या कवितेत म्हणतात ?
 अ) लोखंडी
 ब) बिनचेहऱ्याची
 क) लाकडी
 ड) उंबरा नसलेली
- ४६) शहरातील कोणती गोष्ट आपल्याला भेदता येत नाही असे कवी एकनाथ पाटील म्हणतात ?
 अ) चक्रव्यूह
 ब) गर्दी
 क) महागाई
 ड) संस्कार
- ४७) आपल्याला कोण सामावून घेत नाही असे एकनाथ पाटील म्हणतात ?
 अ) शहर
 ब) देश
 क) गाव
 ड) समाज
- ४८) एकनाथ पाटील यांनी खालीलपैकी कोणती कविता लिहिली आहे ?
 अ) गोधड
 ब) चळवळ म्हणजे
 क) शोधयात्रा
 ड) झपताल

४९) आपण गावातून शहराकडे का फेकलो गेलो असे कवी एकनाथ पाटील 'शोधयात्रा' या कवितेत म्हणतात ?

अ) फिरण्यासाठी

ब) आकर्षण म्हणून

क) व्यापारासाठी

ड) गरजेपोटी

५०) आता आपल्याला मागे वळता येत नाही असे कवी एकनाथ पाटील 'शहर : एक उदास पोकळी' या कवितेत म्हणतात ?

अ) कारण आता शहरात सर्व सोयी आहेत.

ब) कारण गाव तुटले आणि शहर सामावून घेत नाही.

क) गावाकडे शेती परवडत नाही.

ड) जीवन जगण्यासाठी दुसरा पर्याय नाही.

प्रश्न.२) पुढील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा

(१०गुण)

(खालील १० प्रश्नांपैकी २ प्रश्न विचारले जातील)

- १) 'पतितपावन आहेस म्हणून' या अभंगामधून नामदेवांची विठ्ठलावरील भक्ती कशाप्रकारे व्यक्त झाली आहे ?
- २) पंढरीला जाऊन विठ्ठलाला भेटल्यानंतरचा आनंद संत नामदेव यांनी 'पंढरीस जावे' या अभंगात कसा व्यक्त केला आहे ?
- ३) 'जमाना आला उफराटा' या लावणीमधून तत्कालीन समाजजीवनाचे चित्रण कसे आले आहे ते सांगा ?
- ४) जे बाहेरून चांगले वाटते ते प्रत्यक्षात तसे असतेच असे नाही याची कोणकोणती उदाहरणे अनंत फंदी यांनी 'हे मूर्खा खूण तर्का' या लावणीत दिली आहेत ?
- ५) 'मानवांचा धर्म एक' या अखंडात महात्मा फुले यांनी कोणता विचार मांडला आहे ?
- ६) 'धीर' या अखंडात महात्मा फुले यांनी कोणता विचार मांडला आहे ?
- ७) 'फुलराणी' या कवितेत सोनेरी रविकर आणि सुंदर फुलराणी यांच्या विवाहाचे वर्णन बालकवी यांनी कसे केले आहे ?
- ८) बालकवी यांनी 'फुलराणी' या कवितेत फुलराणीचे वर्णन कशाप्रकारे केले आहे ?

- ९) बालकवींच्या संवेदनशील मनाचे दर्शन 'अप्सरांचे गाणे' या कवितेत कशा प्रकारे प्रकट झाले आहे ?
- १०) 'जमाना आला उफराटा' या लावणीत पेशवेकाळातील अनागोंदीचे चित्रण अनंत फंदी यांनी कशाप्रकारे केले आहे ?

प्रश्न.३) पुढील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (१०गुण)

(खालील १० प्रश्नांपैकी २ प्रश्न विचारले जातील)

- १) 'माझ्या मना बन दगड' या कवितेत विंदा करंदीकर यांनी कोणती सामाजिक जाणीव व्यक्त केली आहे ?
- २) 'झपताल' या कवितेत संसारिक स्त्रीच्या व्यक्तिमत्त्वाच्या बहुविध पैलूंचे चित्रण विंदा करंदीकर यांनी कशा प्रकारे केले आहे ?
- ३) समाजातील उपेक्षितांची व्यथा वाहरू सोनवणे यांनी 'गोधड' या कवितेत कशी व्यक्त केली आहे ?
- ४) चळवळ म्हणजे काय असे वाहरू सोनवणे यांनी 'चळवळ' या कवितेत सांगितले आहे ?
- ५) स्त्रीबद्दलचे पुरुषाच्या मनातील नकारात्मक विचार 'माणसासारखा माणूस असूनही' या कवितेत प्रज्ञा दया पवार यांनी कसे व्यक्त केले आहेत ?
- ६) 'आग आणि फुफाटा' या कवितेत पुरुषप्रधान संस्कृतीचे चित्रण कशा प्रकारे आले आहे ?
- ७) अर्थार्जनासाठी गाव सोडून शहरात आलेल्या तरुणाची घुसमट 'शहर: एक उदास पोकळी' या कवितेत कशी व्यक्त झाली आहे ?
- ८) एकनाथ पाटील यांनी 'शोधयात्रा' या कवितेत शहराच्या जीवनपद्धतीत गावाकडच्या माणसाची कोंडी कशा प्रकारे होते, याविषयीचे चित्रण कशाप्रकारे केले आहे ?
- ९) वाहरू सोनवणे यांच्या कवितेत उपेक्षितांची व्यथा कशी आली आहे ते तुमच्या शब्दात लिहा ?
- १०) पारंपरिक समाजव्यवस्थेत स्त्रीपुढे कोणते दोनच पर्याय उपलब्ध आहेत असे प्रज्ञा पवार 'आग आणि फुफाटा' या कवितेत म्हणतात ?

प्रश्न.४) पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(१० गुण)

(खालील १५ प्रश्नांपैकी ३ प्रश्न विचारले जातील)

- १) निबंधलेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा ?
- २) निबंधाची प्रमुख अंगे कोणती आहेत ?
- ३) निबंधाचे घटक सांगून कोणत्याही एका घटकाचे स्पष्टीकरण करा.
- ४) निबंध म्हणजे काय ? निबंधाची कोणतीही पाच वैशिष्ट्ये लिहा.
- ५) निबंधाचा प्रारंभ आणि शेवट यावर टीप लिहा.
- ६) निबंधलेखनाचे महत्व स्पष्ट करा.
- ७) निबंधलेखनात निबंधाच्या भाषेचे महत्व विषद करा.
- ८) निबंधाचे प्रकार सांगून कोणत्याही एका प्रकारचे स्पष्टीकरण करा.
- ९) लघुनिबंध म्हणजे काय? त्यामध्ये कोणत्या घटकांना महत्व असते.
- १०) चरित्रात्मक निबंध यावर टीप लिहा आणि उदाहरण द्या.
- ११) आत्मवृत्तपर निबंध म्हणजे काय ? उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- १२) कल्पनाप्रधान निबंध यावर टीप लिहा आणि उदाहरण द्या.
- १३) निबंधलेखनात मुद्द्यांची मांडणी व विस्तार यांचे महत्व स्पष्ट करा.
- १४) व्यक्तिचित्रणात्मक निबंध म्हणजे काय ?
- १५) चिंतनात्मक निबंधाचे स्वरूप विषद करा ?